

Sygn. akt I ACa 631/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Borowska (spr.)
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska SO del. Grażyna Wołosowicz
Protokolant	:	S. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko **Spółdzielni (...) w W. M.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 27 maja 2014 r. sygn. akt I C 395/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

UZASADNIENIE

Powódka J. K. wносиła o zasądzenie od pozwanej Spółdzielni (...) w W.M. kwoty 79.205,21 złotych z ustawowymi odsetkami: od kwoty 54.611,44 złotych od dnia 21 lipca 2009 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 24.593,77 złotych od dnia 21 sierpnia 2009 r. do dnia zapłaty z tytułu łączącej strony umowy z dnia 1 lutego 2006r. Ponadto domagała się zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana Spółdzielnia (...) w W. M. wносиła o oddalenie powództwa, podnosząc, że powódce nie przysługuje dochodzone przez nią roszczenie jako świadczenie nienależne. Powoływała się na zarzut potrącenia przysługujących Spółdzielni wobec powódki wierzytelności w łącznej kwocie 65.658,15 złotych jako zwrot pieniężnego świadczenia

nienależnego uzyskanego od Spółdzielni bez podstawy prawnej w związku z zapłatą powódce dodatku do ceny mleka za jednostkę tłuszczu i białka przewidzianego dla członków Spółdzielni, mimo, że powódka nie była jej członkiem.

Wyrokiem z dnia 27 maja 2014r. Sąd Okręgowy w Łomży zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 79.205,21 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot: 54.611,44 złotych od dnia 21 lipca 2009 r. do dnia zapłaty oraz 24.593,77 złotych od dnia 21 sierpnia 2009 r. do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 7.578 złotych tytułem kosztów procesu, w tym 3617 złotych tytułem kosztów zastępstwa prawnego.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

J. K. oraz jej mąż W. K. są współwłaścicielami gospodarstwa rolnego specjalizującego się w produkcji mleka.

W dniu 1 lutego 2006 r. powódka jako producent zawarła ze Spółdzielnią umowę dotyczącą dostawy mleka. W dokumentach rozliczeniowych comiesięcznych dostaw surowca tj. tzw. paskach, pozwana wyraźnie wykazywała powódkę jako udziałowca, a ponadto z należnych dla niej kwot z tytułu dostawy mleka potrącane były kwoty na poczet udziałów członkowskich. Ceny mleka różniły się w zależności od tego czy producent był członkiem Spółdzielni, co miało swoje odzwierciedlenie na paskach wypłaty przedstawianych powódce lub jej mężowi. W trakcie trwania umowy sprawy dotyczące jej realizacji były załatwiane samodzielnie przez J. K., jej męża lub obydwoje z małżonków. Dokumenty dotyczące dostaw wystawiano zamiennie na nazwisko powódki lub jej męża.

Umowa o dostawę mleka nie zawierała żadnych regulacji dotyczących wysokości czy sposobu kalkulacji ceny za dostarczone mleko. W praktyce odbywało się to w ten sposób, że cenę mleka w danym miesiącu kalendarzowym jednostronnie ustalała Spółdzielnia wewnętrznym zarządzeniem Zarządu, przy czym następowało to w następnym miesiącu po okresie dostawy, na przykład cena za mleko dostarczone w styczniu była ustalana w lutym. Ustalona cena mleka była podawana do wiadomości producentów za pośrednictwem kierowców, którzy oddawali producentom mleka przedmiotowe zarządzenia. Na zarządzeniach tych zaznaczano różnicę w cenie mleka w zależności od ilości zawartego w nim tłuszczu i białka. Nadto, zarządzenia takie wywieszane były w dziale skupu Spółdzielni, gdzie producenci odbierali faktury oraz u kierownika skupu. Rozliczenia powódki z pozwaną z tytułu sprzedaży surowca przebiegały w ten sposób, że powódce przedstawiano tzw. pasek wypłaty zawierający informacje dotyczące, m. in.: danych nabywcy i dostawcy, ilości sprzedanego mleka i jego parametrów jakościowych, tj. ilości tłuszczu, białka, klasy oraz ceny netto i brutto za całe dostarczone w danym miesiącu mleko, średniej ceny brutto jednego litra mleka, potrąceń oraz dodatków. Na podstawie tych informacji powódka wystawiała fakturę VAT w obecności pracownika pozwanej lub otrzymywała do podpisu fakturę przygotowaną przez pozwaną, którą uzupełniała o numer i podpis. Czasami powódka, na podstawie przygotowanego przez pozwaną projektu faktury wystawiała „odręczną” fakturę, w której dodatkowo ujmowała otrzymane od pozwanej zaliczki.

Z uwagi na konflikt, co do jakości dostarczanego mleka, w związku z zakwalifikowaniem mleka J. K. do klasy „nie – extra”, powódka zaprzestała dostawy z dniem 10 lipca 2009 r. wypowiadając umowę dotyczącą sprzedaży mleka pismem z 9 lipca 2009r.

W dniu 6 lipca 2009 r. J. K. wystawiła fakturę VAT nr (...) (dalej „faktura nr (...)”) za mleko sprzedane pozwanej w czerwcu 2009 r., na kwotę 54.611,44 złotych, zaś w dniu 7 sierpnia 2009 r. fakturę VAT nr (...) (dalej faktura nr (...)”) za mleko sprzedane pozwanej w lipcu 2009 r., na kwotę 24.593,77 złotych. Były to faktury za dwa ostatnie okresy rozliczeniowe współpracy. Z pasków wypłaty nie wynikało, że proponowana cena mleka zawiera jakieś dodatki z tytułu członkostwa w Spółdzielni. Wyszczególnione były w nim natomiast odpisy na udziały członkowskie producenta mleka. Obie faktury zostały przyjęte i zaakceptowane przez Spółdzielnię.

Po bezskutecznym wezwaniu do zapłaty, J. K. złożyła do Sądu Rejonowego w W. M. wniosek o zewszanie do próby ugodowej, które nie doprowadziło do zawarcia ugody.

Sąd Okręgowy w Łomży w sprawie akt o sygnaturze akt I C 295/10, rozpoznawanej także przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku (sygn. akt I ACa 8/11) ustalił, że W. K. nigdy nie był członkiem Spółdzielni (...) w W. M., z powodu nie złożenia pisemnej deklaracji członkowskiej.

Pismem z dnia 5 listopada 2011 r. pozwana złożyła powódce oświadczenie o potrąceniu przysługujących Spółdzielni wierzytelności w łącznej kwocie 65.658,15 złotych uzyskanych przez nią bez podstawy prawnej w związku z zapłatą za dostarczane na podstawie umowy z dnia 1 lutego 2006 r. mleko w okresie wrzesień-listopad 2007 r. i luty-marzec 2008 r., dodatku do ceny skupu mleka za jednostkę tłuszczu i białka, przewidzianego dla członków Spółdzielni, do czego Spółdzielnia nie była zobowiązana z uwagi na brak stosunku członkostwa, z wierzytelnościami przysługującymi J. K. wobec Spółdzielni na łączną kwotę 60.773,42 złotych. Na kwotę tę składały się: wierzytelność o zapłatę kwoty 40.222,85 złotych z tytułu mleka dostarczonego Spółdzielni w czerwcu 2009 r. na podstawie umowy z 1 lutego 2006 r. należnej w oparciu o fakturę VAT nr (...) z dnia 6 lipca 2009 r. oraz wierzytelność o zapłatę kwoty 20.550,57 złotych należnej w oparciu o fakturę VAT nr (...) z dnia 7 sierpnia 2009 r.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy zważył, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że małżonkowie K. posiadane przez nich gospodarstwo prowadzą wspólnie, więc prawa i obowiązki wynikające z zawartej przez powódkę umowy z dnia 1 lutego 2006 r. są im wspólne. Dlatego fakt stwierdzenia braku członkostwa po stronie W. K. musiał skutkować uznaniem, że także powódce nie przysługują wypłacane w związku z tym dopłaty do mleka, a otrzymane przez nią świadczenia z tego tytułu są formalnie świadczeniami nienależnymi w rozumieniu art. 410 k.c. Zdaniem Sądu oceny takiej nie zmienia podnoszony przez powódkę argument, że nie była ona świadoma tego, że jej mąż nie jest członkiem Spółdzielni, a działania pozwanej traktujące ich jak członków, w tym dokonującej potrąceń na udział członkowski, utwierdzały ją w mylnym przekonaniu, że W. K. należy do pozwanej Spółdzielni. Niemniej, w świetle art. 405 i nast. k.c., wiedza powódki w tym przedmiocie nie jest elementem istotnym stanu faktycznego, zaś istotnym jest jedynie fakt bycia członkiem Spółdzielni, które daje prawo do dopłat z tego tytułu. Sąd uznał zatem, że świadczenie pozwanej Spółdzielni pozbawione było w części (odpowiadającej dopłatom za jednostkę białka i tłuszczu przewidzianym dla członków spółdzielni) podstawy prawnej i dlatego po stronie (...) powstała wierzytelność o zwrot zapłaconych powódce z tego tytułu kwot.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie art. 411 pkt 1 k.c., zgodnie z którym nie można żądać zwrotu świadczenia, m.in. z tej przyczyny, że spełniający świadczenie wiedział, że nie był do niego zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. W ocenie Sądu mimo, że powódka nie była świadoma, że jej mąż W. K. nie był członkiem Spółdzielni, to posiadała wiedzę, iż otrzymywana przez nią cena za mleko zawiera w sobie dopłaty z tytułu członkostwa, do których nie była uprawniona.

Dalej Sąd wskazał, że pomimo to zarzut potrącenia nie mógł być uwzględniony, gdyż sprzeciwiają się temu zasady współzycia społecznego (art. 411 pkt. 2 k.c.). Powołując się na stanowisko doktryny podkreślił, że w/w przepis ma zastosowanie w sytuacji gdy ten, kto spełnił świadczenie, nie był prawnie zobowiązany, lecz można mu przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie; w takiej sytuacji spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współzycia społecznego (wyrok SN z dnia 21 września 2004 r., II PK 18/2004, OSNPiUS 2005, nr 6, poz. 84). Podkreślił przy tym, że obciążenie powódki obowiązkiem zwrotu kwot wpłaconych jej formalnie jako nienależne z tytułu dodatków za jednostkę tłuszczu i białka, które należały się tylko członkom nie znajduje uzasadnienia w funkcjonujących w społeczeństwie normach uczciwości kupieckiej stron związanych z wieloletnim kontraktem. Dlatego też sytuacja z potrąceniem stanowi wsteczne i jednostronne zmodyfikowanie warunków współpracy i to w odniesieniu do tak istotnego elementu, jak cena. Uznał, że w tych okolicznościach dokonane potrącenie stanowi faktyczną zmianę ceny z datą wsteczną za mleko już oddane, co z kolei pozbawia powódkę możliwości decyzji w tym zakresie i godzi w prawną zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c.). Zwrócił uwagę, że to pozwana Spółdzielnia

wytworzyła, zarówno u powódki, jak i u jej męża przekonanie o istnieniu członkostwa po stronie W. K. i dlatego też powinna ponieść wszelkie konsekwencje z tego tytułu.

Konkludując Sąd Okręgowy uznał, że potrącenie przez pozwaną kwoty 65.658,15 złotych było nieskuteczne z uwagi na to, że świadczenie powódce dopłat z tytułu członkostwa jej męża w Spółdzielni, było zgodne z zasadami współzycia społecznego. Wobec bezskuteczności potrącenia, roszczenie powódki o zapłatę ceny za mleko wynikające z faktur nr (...) uznał za zasadne.

O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 118 k.c. Termin płatności faktur wynikał z pkt 11 umowy stron z dnia 1 lutego 2006 r., zgodnie z którym zapłata za dostarczone mleko winna następować do dnia 20 każdego następnego miesiąca za miesiąc poprzedni, dlatego też odsetki od kwoty 54.611,44 złotych zostały naliczone od 21 lipca 2009 r., zaś od kwoty 24.593,77 złotych od 21 sierpnia 2009 r.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wskazał art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając go w całości.

Orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wyprowadzenia ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wniosków zgodnych z zasadami logicznego rozumowania i w następstwie tego uchybienia bezpodstawne przyjęcie, iż złożonym przez pozwaną oświadczeniem o potrąceniu została objęta całość roszczenia powódki, podczas gdy potrącenie ograniczało się do kwoty 65.568,15 złotych, co z kolei miało wpływ na treść orzeczenia prowadząc do uwzględnienia w całości roszczenia powódki wobec oparcia rozstrzygnięcia na nieskuteczności podniesionego zarzutu potrącenia;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia do różnicy pomiędzy żądaniem pozwu a kwotą wskazaną w oświadczeniu o potrąceniu, przy jednoczesnym uznaniu, że roszczenie powódki zasługuje na uwzględnienie wobec sprzeczności zarzutu potrącenia z zasadami współzycia społecznego, co uniemożliwia kontrolę instancyjną rozumowania sądu w zakresie żądania pozwu obejmującego różnicę pomiędzy kwotą potrąconą i objętą żądaniem pozwu,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego :

- art. 411 pkt. 2 k.c. poprzez uznanie, iż zasady współzycia społecznego wyłączają możliwość uwzględnienia podniesionego przez pozwaną zarzutu potrącenia świadczenia nienależnego;

- art. 410 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że świadczenie nienależne obejmuje różnicę pomiędzy kwotą potrąconą przez pozwaną i objętą żądaniem pozwu.

Wskazując na powyższe zarzuty wnosila o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie należało wskazać, że Sąd Apelacyjny nie podziela zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 328 § 2 k.p.c. Zakres koniecznej treści uzasadnienia określa przepis art. 328 § 2 k.p.c., według którego powinno ono zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Treść uzasadnienia wskazuje, w oparciu o które, najbardziej miarodajne w ocenie Sądu, dowody ustalono poszczególne fakty stanowiące element podstawy faktycznej wyroku i następnie uczyniono z nich podstawę uzasadniającą uwzględnienie roszczenia powódki. Uzasadnienie wyroku odzwierciedla i ujawnia w dostatecznym stopniu tok procesu myślowego i decyzyjnego Sądu, którego wynikiem jest treść zaskarżonego wyroku, a tym samym pozwala na kontrolę tego procesu przez Sąd Apelacyjny.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji – w zakresie, który był istotny dla rozstrzygnięcia o zasadności powództwa – są prawidłowe, Sąd Apelacyjny aprobuje je i przyjmuje za własne. Podniesiony przez pozwaną zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., które zdaniem skarżącej - skutkowało poczynieniem przez Sąd Okręgowy nieprawidłowych ustaleń faktycznych, nie mógł doprowadzić do zmiany skarżonego wyroku. Wprawdzie zgodzić się należało z pozwaną, że Sąd Okręgowy opierając rozstrzygnięcie na nieuwzględnieniu dokonanego potrącenia pominął okoliczność, że potrącenie dotyczyło jedynie części dochodzonego roszczenia (kwota potrącenia – 65.658,15 zł, zaś dochodzone roszczenie – 79.205,21 zł), jednakże okoliczność ta, nie mogła ostatecznie wpłynąć na treść orzeczenia.

Sąd Apelacyjny dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego, odmiennie niż Sąd Okręgowy ocenił zasadność roszczenia powódki w kontekście zgłoszonego przez pozwaną zarzutu potrącenia, jak również przepisów o świadczeniu nienależnym.

Przede wszystkim nie mógł zostać uwzględniony podnoszony przez skarżącą zarzut potrącenia, gdyż pozwana nie wykazała, że skutecznie złożyła oświadczenie o potrąceniu wierzytelności przysługujących jej względem powódki z tytułu łączącej strony umowy.

Do osiągnięcia skutku potrącenia, o jakim mowa w art. 498 § 2 k.c. – wzajemnego umorzenia wierzytelności konieczne jest złożenie oświadczenia o potrąceniu (o charakterze materialnoprawnym), które to oświadczenie winno być złożone wobec dłużnika (będącego jednocześnie wierzycielem z innej wierzytelności), tak aby mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61§1 k.c.). Oświadczenie to podlega ogólnym przepisom praw cywilnego, co do sposobu i chwili złożenia i aby wywołać skutek kształtujący prawo musi być wyrażone przez uprawnioną osobę i dotrzeć do wierzyciela wzajemnego.

W niniejszej sprawie oświadczenie o potrąceniu wierzytelności zostało złożone przez procesem i podpisane przez radcę prawnego - D. C. (k.134-136), który nie występował w procesie jako pełnomocnik procesowy. W aktach sprawy brak jest pełnomocnictwa, które wskazywałoby na umocowanie radcy prawnego - D. C. do składania oświadczeń woli w imieniu pozwanej Spółdzielni. Fakt niewykazania, że oświadczenie pochodzi od osoby uprawnionej do składania oświadczeń woli w imieniu pozwanej, wykluczał w okolicznościach tej sprawy uznanie złożenia oświadczenia woli o potrąceniu, za skuteczne.

Nie mogło też stanowić skutecznego zgłoszenia zarzutu potrącenia w rozumieniu art. 498 k.c., samo podniesienie przez pełnomocnika procesowego pozwanej spółki zarzutu procesowego potrącenia w toku niniejszego postępowania. Przewidziany w art. 91 k.p.c. zakres umocowania z mocy ustawy nie uprawnia pełnomocnika procesowego do składania materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu (por.: wyrok SN z dnia 20 października 2004r. ICK 204/2004). Należy podkreślić, że czynność prawna potrącenia jest zdarzeniem prawnym, którego skutkiem, niezależnym od woli uprawnionego do wierzytelności objętej potrąceniem, jest umorzenie się obydwu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.), ze skutkiem czasowym określonym w art. 499 zdanie drugie k.c., tj. od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Zgodnie z regulującymi potrącenie przepisami kodeksu cywilnego oświadczenie o potrąceniu może być złożone - w okresie trwania fazy kompensacyjnej - w każdym czasie, zarówno przed, jak i po wszczęciu postępowania sądowego (w toku postępowania sądowego, także poza tym postępowaniem). Natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową. Jego podniesienie w postępowaniu sądowym oznacza

powołanie się na fakt dokonania potrącenia i wynikające stąd skutki. Jest to tak naprawdę zarzut nieistnienia, umorzenia lub wygaśnięcia wierzytelności powoda (tak trafnie Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 10 kwietnia 2014 r., I ACa 1241/13, LEX nr 1458928). Jednocześnie zaś Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie stoi na stanowisku, że jakkolwiek oświadczenie o potrąceniu może być zarówno złożone, jak i odebrane także przez pełnomocnika, to jednak nie stanowi w tym zakresie wystarczającego umocowania pełnomocnictwo procesowe, bowiem zakres umocowania określony w art. 91 k.p.c. nie uprawnia pełnomocnika procesowego z mocy ustawy do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu, ani do odbierania takich oświadczeń (tak też Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 27 listopada 2013 r. (I ACa 532/13, LEX nr 1416179) oraz z dnia 29 maja 2013 r. (I ACa 89/13, LEX nr 1342296). W okolicznościach rozpatrywanej sprawy brak było natomiast podstaw, aby uznać, że pozwana udzieliła swojemu pełnomocnikowi procesowemu dorozumianego pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia o potrąceniu.

Z tych przyczyn nie było podstaw do badania zasadności zarzutu potrącenia obejmującego kwotę 65.658,15 zł, skoro nie został skutecznie zgłoszony.

Nie zasługują na uwzględnienie podnoszone w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego, w szczególności art. 410 § 2 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem świadczenie jest nienależne jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W przypadku nienależnego świadczenia powstaje roszczenie zubożonego do wzbogaconego o wydanie korzyści majątkowej, lub gdyby to było niemożliwe, zwrotu tej korzyści.

Przede wszystkim nie można uznać ceny zapłaconej przez pozwaną powódce za dostarczone przez nią mleko za świadczenie nienależne w rozumieniu powołanego wyżej przepisu.

Świadczenie to bowiem, co do swojej wysokości, znajdowało podstawę faktyczną i prawną w treści umowy stron z dnia 1 lutego 2006 r. Podstawa ta wbrew pogładowi skarżącej, nie odpadła wraz z wydaniem przez Sąd Okręgowy w Łomży wyroku z dnia 15 listopada 2010r. w sprawie IC 295/10, w której Sąd ten ustalił, że W. K. mimo prawnego wymogu złożenia deklaracji członkowskiej na piśmie deklaracji takiej nie złożył, co skutkowało nieważnością jego oświadczenia woli o przystąpieniu do Spółdzielni. Orzeczenie to nie mogło wprost wpłynąć na treść umowy cywilnoprawnej łączącej tylko strony umowy tj. jego żonę (powódkę) z pozwaną. J. K. – nie będąc członkiem Spółdzielni otrzymywała cenę za mleko taką jak członkowie (udziałowcy), ale był to wyraz woli Spółdzielni, która ustalała płaconą kontrahentom cenę w sposób zróżnicowany, ustalając wysokość ceny wobec osób nie będących jej członkami na tym samym lub zbliżonym poziomie co wobec członków Spółdzielni. Podkreślić też należy, że cena sprzedaży była w istocie ustalana jednostronnie przez pozwaną i nie było w tej mierze negocjacji co do poszczególnych jej składników, w szczególności czy wchodzi w skład tej ceny dodatki za jednostki tłuszczu i białka, które należały się tylko członkom. Ponadto pozwana nie informowała powódki o sposobie kalkulowania ceny i jej składnikach, za wyjątkiem dodatków z tytułu wielkości produkcji oraz objęcia gospodarstwa oceną użyteczności mlecznej. Prowadzić to musiało do wniosku, że strony nie uzgadniały szczegółowo składników ustalonej ceny, w szczególności tego, czy cena zawiera również dodatki za jednostki tłuszczu i białka, które należały się tylko członkom. Wprawdzie na wystawianych przez pozwaną paskach do wypłaty zawarta była informacja, że powódka jest udziałowcem, z okoliczności tej nie sposób jednak wyprowadzić wniosku, że zgodną wola stron było wyodrębnienie przedmiotowych dodatków w ustalonej między nimi cenie.

Jeśli Spółdzielnia kalkulując cenę za mleko pozostawała w błędnym przekonaniu, iż powódce przysługują dodatki z racji członkostwa jej męża, to aby twierdzić, iż świadczenie było nienależne, musi wykazać istnienie którejś z sytuacji wymienionej w art. 410 § 2 k.c.

Nie jest bowiem tak, jak podnosi pozwana, iż sam fakt błędnego przekonania pozwanej o istnieniu członkostwa męża powódki, a w konsekwencji błędnej kalkulacji ceny mleka, skutkuje uznaniem części ceny umowy dostawy mleka, za nienależną. Pozwana nie wskazała na zdarzenie, które wygasiłoby podstawę prawną łączącej strony umowy. Nie można bowiem twierdzić, iż odpadła podstawa świadczenia, gdyż strony złożyły ważne oświadczenia woli, a strona powodowa wykonała swoje zobowiązanie. Gdyby pozwana chciała się uchylić od skutków prawnych swojego oświadczenia woli,

to powinna złożyć oświadczenie o uchyleniu się od niego jako złożonego pod wpływem błędu (art. 84 k.c.). Takich oświadczeń pozwana nie przedstawiła. Spółdzielnia sformułowała takie oświadczenie, które dotyczyło innych okresów i innej umowy dostawy mleka, i skierowała je tylko wobec W. K. (k. 162)

Błędna kalkulacja ceny przez kupującego, uwzględniająca dodatki z tytułu członkostwa, nie może być przeciwstawiona roszczeniu powódki o zapłatę kwoty 79.205,21 złotych, wynikającej z łączącej strony ważnej umowy. Trudno bowiem uznać, że w sytuacji, gdy, pozwana w miejsce uiszczonej ceny otrzymała od J. K. umówione świadczenie, przestała być względem powódki zobowiązana, odpadła podstawa jej świadczenia, zamierzony cel nie został osiągnięty, czy też czynność prawna stała się nieważna. W konsekwencji w realiach sprawy nie zaistniały przesłanki wskazane w art. 410 § 1 i 2 k.c. i nie było podstaw zastosowania norm opisanych w tych przepisach.

Mając na uwadze powyższe, zbędnym było rozważanie co do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 411 pkt.2 k.c., który wobec odmiennej oceny Sądu Odwoławczego, nie miał zastosowania w okolicznościach niniejszej sprawy.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, iż zaskarżony wyrok odpowiada prawu i na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako pozbawioną uzasadnionych zarzutów.

O kosztach postępowania odwoławczego postanowiono zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. oraz przepisami § 6 pkt. 6 w zw. z § 12 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013r. poz. 490).